

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-05-88-T
Datum: 21. april 2008.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Carmel Agius, predsjedavajući
sudija O-Gon Kwon
sudija Kimberly Post
sudija Ole Bjørn Støle, rezervni sudija

Sekretar: g. Hans Holthuis

Odluka od: 21. aprila 2008.

TUŽILAC

protiv

**VUJADINA POPOVIĆA
LJUBIŠE BEARE
DRAGE NIKOLIĆA
LJUBOMIRA BOROVČANINA
RADIVOJA MILETIĆA
MILANA GVERE
VINKA PANDUREVIĆA**

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTEVU TUŽILAŠTVA ZA UVRŠTAVANJE U SPIS DOKAZNIH
PREDMETA NA OSNOVU PRAVILA 92QUATER**

Tužilaštvo:

g. Peter McCloskey

Obrana:

g. Zoran Živanović i gđa Mira Tapušковиć za Vujadina Popovića
g. John Ostojić i g. Christopher Meek za Ljubišu Bearu
gđa Jelena Nikolić i g. Stéphane Bourgon za Dragu Nikolića
g. Aleksandar Lazarević i g. Christopher Gosnell za Ljubomira Borovčanina
gđa Natacha Fauveau Ivanović i g. Nenad Petrušić za Radivoja Miletića
g. Dragan Krgović i g. David Josse za Milana Gveru
g. Peter Haynes i g. Đorđe Sarapa za Vinka Pandurevića

Prijevod

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (u daljnjem tekstu: Međunarodni sud) rješava po " Zahtjevu tužilaštva da se u spis uvrste svjedočenja [B-161 iz predmeta *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T (u daljnjem tekstu: B-161)], Bojanovića, Marića i Deronjića, na osnovu pravila 92^{quater} s povjerljivim dodacima A-I", koji je kao povjerljiv podnet 29. januara 2008. godine (u daljnjem tekstu: Zahtjev) i ovim donosi svoju odluku.

I. ARGUMENTI STRANA

A. Zahtjev

1. Svojim Zahtjevom, tužilaštvo traži da Pretresno vijeće da uvrsti prethodna svjedočenja četiri preminule osobe, B-161, Ljube Bojanovića, Milana Marića i Miroslava Deronjića (u daljnjem tekstu: četvorica preminulih svjedoka). Tužilaštvo takođe traži uvrštavanje u spis svih dokumenata koji još nisu uvršteni, a na koje su se oslanjali u svom svjedočenju preminuli svjedoci.¹

2. Posebno, tužilaštvo traži uvrštavanje u spis svjedočenja i s njim povezanih dokumenata B-161u predmetu *Tužilac protiv Miloševića* (u daljnjem tekstu: Svjedočenje B-161 i dokazni predmeti B-161),² svjedočenja i s njim povezanih dokumenata Ljube Bojanovića u predmetu *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* (u daljnjem tekstu: Bojanovićevo svjedočenje i Bojanovićevi dokazni predmeti),³ svjedočenja i s njim povezanih dokumenata Milana Marića u predmetu *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* (u daljnjem tekstu: Marićevo svjedočenje i Marićevi dokazni predmeti),⁴ i svjedočenja Miroslava Deronjića i s njim povezanih

¹ Zahtjev, par. 1.

² *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, MT. 21002-21104 (djelimično zatvorena sjednica u dijelovima) (22. maj 2003.); MT. 21105-21134 (djelimično zatvorena sjednica u dijelovima) (23. maj 2003.); MT. 23619-23683 (zatvorena sjednica) (2. juli 2003.) (u daljnjem tekstu: svjedočenje B-161). *Vidi takođe*, Dodatak E, gdje se ukazuje da svjedočenje B-161 i povezani dokumenti trebaju broj na osnovu pravila 65ter (u daljnjem tekstu: dokazni predmeti B-161).

³ *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, predmet br. IT-02-60-T, BT. 11668-11751 (8. juli 2004.); BT. 11752-11775 (9. juli 2004.) (u daljnjem tekstu: Bojanovićevo svjedočenje). *Vidi takođe* Dodatak E, gdje se ukazuje da Bojanovićevo svjedočenje i s njim povezani dokumenti trebaju broj na osnovu pravila 65ter (u daljnjem tekstu: Bojanovićevi dokazni predmeti).

⁴ *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, predmet br. IT-02-60-T, BT. 11542-11572 (6. juli 2004.); BT. 11753-11667 (7. juli 2004.) (u daljnjem tekstu: Marićevo svjedočenje). *Vidi takođe* Dodatak E, gdje se ukazuje da

Prijevod

dokumenata u predmetu *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* (u daljnjem tekstu: Deronjićevo svjedočenje i Deronjićevi dokazni predmeti).⁵

3. Četvorica preminulih svjedoka navedena su u Povjerljivom provizornom spisku svjedoka tužilaštva od 16. decembra 2005. godine (u daljnjem tekstu: Povjerljivi provizorni spisak svjedoka).⁶ B-161, koji je za svrhu ovog predmeta na Povjerljivom provizornom spisku svjedoka navodio kao PW-102,⁷ preminuo je dan prije podnošenja Spiska svjedoka tužilaštva na osnovu pravila 65ter.⁸ Bojanović, Marić i Deronjić preminuli su tokom suđenja u predmetu *Popović i drugi*.⁹

4. Tužilaštvo tvrdi da svjedočenja četvorice preminulih svjedoka ispunjavaju zahtjeve prihvatljivosti iz pravila 92quater jer B-161, Bojanović, Marić i Deronjić nisu dostupni, njihovo prethodno svjedočenje je pouzdano, a ispunjeni su i zahtjevi na osnovu pravila 89 (C) i (D).¹⁰ Tužilaštvo napominje da se svjedočenja četvorice preminulih svjedoka odnose na djela i ponašanje jednog ili više optuženih, ali tvrdi da "interesi pravde govore u prilog uvrštavanju njihovih prethodnih svjedočenja u cijelosti".¹¹

5. Pošto prethodna svjedočenja preminulih osoba i 26 dokumenata na koja se ona pozivaju nisu bili uključeni u prvobitni Spisak dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter, tužilaštvo takođe traži odobrenje na osnovu pravila 73bis da izmjeni svoj Spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter kako bi unijelo ove materijale.¹² Kao potporu svom zahtjevu za izmjenu i dopunu svog Spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, tužilaštvo prvo tvrdi da odbrani neće biti nanesena šteta pošto je 7 od 26 spornih dokumenata tek nedavno, 25. i 28. januara 2008. objelodanjeno odbrani i da ti dokumenti, "ili nisu direktno

Marićevo svjedočenje i s njim povezani dokumenti trebaju broj na osnovu pravila 65ter (u daljnjem tekstu: Marićevi dokazni predmeti).

⁵ *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, predmet br. IT-02-60-T, BT. 6131-6207 (19. januar 2004.); BT. 6216-6300 (20. januar 2004.) BT. 6305-6329 (21. januar 2004.); BT. 6398-6510 (22. januar 2004.) (u daljnjem tekstu: Deronjićevo svjedočenje). Vidi takođe Dodatak E, gdje se ukazuje da Deronjićevo svjedočenje i povezani dokumenti trebaju broj na osnovu pravila 65ter (u daljnjem tekstu: Deronjićevi dokazni predmeti).

⁶ Obavještenje tužilaštva o podnošenju provizornog spiska svjedoka, povjerljivo, 16. decembar 2005. godine (u daljnjem tekstu: Povjerljivi provizorni spisak svjedoka), Dodatak A, na str. 4-5.

⁷ Povjerljivi provizorni spisak svjedoka, Dodatak A, str. 5.

⁸ Zahtjev, par. 7. Dodatak A sadrži smrtovnicu B-161.

⁹ *Ibid.*, par. 7. Dodaci B do D sadrže smrtovnice Bojanovića, Marića i Deronjića.

¹⁰ *Ibid.*, par. 3, 27, 30-44, 45-46.

¹¹ *Ibid.*, par. 2.

¹² *Ibid.*, par. 3.

Prijevod

relevantni za pitanja koja se pokreću u ovom predmetu ili su kumulativni u odnosu na druge dokaze koji su već iznijeti pred Pretresno vijeće" i da je, u svakom slučaju, odbrana obaviještena o svim dokumentima od objelodanjivanja svjedočenja preminulih svjedoka.¹³ Drugo, dokumenti su *prima facie* relevantni i imaju dokaznu vrijednost.¹⁴

6. Tužilaštvo takođe traži odobrenje da prekorači ograničenje broja riječi za zahtjeve jer ovaj Zahtjev iziskuje raspravu po pitanju primjene pravila 92*quater* i sudske prakse na predložena svjedočenja četvorice preminulih svjedoka.¹⁵

B. Odgovori odbrane

7. Odbrana je 7. februara 2008. godine zatražila dodatno vrijeme da odgovori na Zahtjev. Pretresno vijeće je odobrilo zahtjev i kao rok za podnošenje odgovora na Zahtjev odredilo je 22. februar 2008. godine.¹⁶

8. Nikolić i Borovčanin su 22. februara 2008. godine podnijeli povjerljive odgovore (u daljnjem tekstu: Nikolićev odgovor,¹⁷ odnosno Borovčaninov odgovor¹⁸), a Beara i Miletić su podneli zajednički odgovor (u daljnjem tekstu: Odgovor Beare i Miletića¹⁹). Gvero je podnio svoj povjerljivi odgovor (u daljem tekst: Gverin odgovor²⁰) 26. februara 2008. godine.

1. Odgovor Beare i Miletića

9. U svom zajedničkom odgovoru, Beara i Miletić traže da se Zahtjev odbaci. Oni se protive Zahtjevu u odnosu na uvrštavanje svjedočenja i popratnih dokumenata za sva četiri

¹³ *Ibid.*, par. 49-51. Dodatak E takođe sadrži datume objelodanjivanja prethodnih svjedočenja i s njima povezanih dokumenata.

¹⁴ *Ibid.*, par. 52-55.

¹⁵ *Ibid.*, par. 4.

¹⁶ *Popović i drugi*, T. 21192-21193 (7. februar 2008).

¹⁷ "Odgovor odbrane u ime Drage Nikolića na Zahtjev tužilaštva za uvrštavanje u spis svjedočenja [B-161], Bojanovića, Marića i Deronjića na osnovu pravila 92*quater*", povjerljivo, 22. februar 2008. godine (u daljnjem tekstu: Nikolićev odgovor).

¹⁸ "Odgovor Borovčaninove odbrane na Zahtjev tužilaštva za uvrštavanje u spis svjedočenja [B-161], Bojanovića, Marića i Deronjića na osnovu pravila 92*quater* s povjerljivim dodacima A – I", povjerljivo, 22. februar 2008. godine (u daljnjem tekstu: Borovčaninov odgovor).

¹⁹ "Zajednički odgovor Ljubiše Beare i Radivoja Miletića na Zahtjev tužilaštva za uvrštavanje u spis svjedočenja [B-161], Bojanovića, Marića i Deronjića na osnovu pravila 92*quater* s povjerljivim dodatkom A", povjerljivo, 22. februar 2008. godine (u daljnjem tekstu: Odgovor Beare i Miletića).

²⁰ "Odgovor u ime Milana Gvere na Zahtjev tužilaštva na osnovu pravila 92*quater*, povjerljivo, 26. februar 2008. godine (u daljnjem tekstu: Gverin odgovor).

Prijevod

preminula svjedoka, a posebno B-161 i Deronjića. Pored toga, oni se protive zahtjevu tužilaštva za izmjenu Spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter zbog toga što se tužilaštvo nije pridržavalo odgovarajuće procedure.²¹

10. Beara i Miletić takođe traže odobrenje da prekorače ograničenje broja riječi za zahtjeve jer ovaj Zahtjev iziskuje raspravu po pitanju primjene pravila 92quater i sudske prakse na B-161 i Deronjića.²²

11. Beara i Miletić prihvataju činjenicu da su B-161 i Deronjić osobe koje nisu dostupne prema pravilu 92quater. Međutim, oni tvrde da su dotična svjedočenja nepouzdana, da ne zadovoljavaju zahtjeve prihvatljivosti iz pravila 92quater ili pravila 89 i da bi njihovo uvrštavanje u spis ugrozilo pravičnost postupka.²³

12. Oni tvrde da svjedočenja koja se odnose na djela i ponašanje optuženih, koja su od ključnog značaja za izvođenje dokaza tužilaštva, a koja nisu potkrijepljena i konzistentna trebaju biti ocijenjena kao nepouzdana u smislu pravila 92quater.²⁴

13. Oni tvrde da je prethodno svjedočenje B-161 nepouzdanost jer se odnosi djela i ponašanje optuženih,²⁵ da nije potkrijepljeno²⁶ i da svjedok nije podvrgnut dovoljnom i svrsishodnom unakrsnom ispitivanju.²⁷ Oni se pozivaju na Drugostepenu presudu u predmetu *Krstić*, u kojoj je pouzdanost Deronjića dovedena u pitanje.²⁸ Oni se takođe pozivaju na rezerve u odnosu na

²¹ Odgovor Beare i Miletića, par. 2, 4, 38, 44.

²² *Ibid.*, par. 5.

²³ *Ibid.*, par. 8, 9, 31-32. Oni tvrde da ta svjedočenja nemaju dokaznu vrijednost jer su nepouzdana i da bi se njihovim uvrštavanjem prekršilo pravilo 89(C). Dalje tvrde da, pošto su svjedočenja, kako B-161, tako i Deronjića, ključna za izvođenje dokaza tužilaštva, a pokazano je da su nepouzdana, njihovo uvrštavanje predstavljalo bi kršenje pravila 89(D). *Ibid.*, par. 31-32.

²⁴ *Ibid.*, par. 11-18, gdje se poziva, između ostalog, na *Tužilac protiv Haradinaja i drugih*, predmet br. IT-04-84-T, "Odluka po Zahtjevu tužilaštva za uvrštavanje u spis pet izjava svjedoka 1 na osnovu pravila 92quater s povjerljivim Dodatkom", 28. novembar 2007. godine, par. 11; i *Tužilac protiv Haradinaja i drugih*, predmet br. IT-04-84-T, "Razlozi za Odluku Pretresnog vijeća da izuzme dokaze Svjedoka 55 na osnovu pravila 89(D) i ne odobri njegovo svjedočenje na osnovu pravila 92quater", 14. decembar 2007. godine (u daljnjem tekstu: Odluka u predmetu *Haradinaj* od 14. decembra 2007.), par. 8.

²⁵ *Ibid.*, par. 20, 21.

²⁶ *Ibid.*, par. 20, 22-23.

²⁷ *Ibid.*, par. 20, 24.

²⁸ *Ibid.*, par. 28, gdje se poziva na *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. IT-98-33-A, Drugostepena presuda, 19. april, 2004., par 94 (gdje se navodi da Žalbeno vijeće oklijeva da utemelji bilo kakvu odluku na iskazu gospodina Deronjića, bez potkrepljujućih dokaza. Nepodudarnosti u iskazu gospodina Deronjića i nejasnoće u vezi s nekim od njegovih izjava,[...] upozorenje su Žalbenom vijeću da se ne osloni samo na njegovo svjedočenje").

Prijevod

kredibilnost svjedočenja Deronjića koje je izrazilo Pretresno vijeće u predmetu *Deronjić*.²⁹ Navodeći da je Momir Nikolić, prvobitno svjedok tužilaštva, otkrio da se osjećao pod pritiskom od strane Tužilaštva tokom pregovora o izjašnjavanju o krivici i da je Deronjića nemoguće unakrsno ispitati kako bi se utvrdilo da li je prema njemu postupljeno na isti način, Beara i Miletić tvrde da sve eventualne izjave koje je Deronjić dao nakon njegovih pregovora o izjašnjavanju o krivici treba tretirati "s izuzetnom obazrivošću".³⁰

14. Beara i Miletić se protive zahtjevu tužilaštva da izmjeni svoj Spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila *65ter* zbog toga što je tužilaštvo trebalo da podnese zahtjev da doda B-161 na svoj Spisak svjedoka na osnovu pravila *65ter*, u skladu s pravilom *73bis* (F), prije nego što je tražilo da Pretresno vijeće uvrsti u spis svjedočenje B-161 na osnovu pravila *92quater* i odobri izmjenu Spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila *65ter*.³¹ Oni dalje tvrde da su B-161 i Deronjić trebali da budu navedeni kao svjedoci na osnovu pravila *92quater* na Spisku svjedoka tužilaštva na osnovu pravila *65ter* u skladu s pravilom *65ter* (E).³² Dvojica optuženih tvrde da tužilaštvo krši Pravilnik i da "pokušava da stekne nepravičnu prednost nad optuženima jer zajednička odbrana sada ima manje vremena da analizira nove dokaze i pripremi izvođenje svojih dokaza".³³ Oni dalje tvrde da su njihova prava ugrožena zato što je tužilaštvo čekalo "izuzetno i neopravdano dugo" kako bi izmijenilo Spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila *65ter* i da nije pokazalo valjane razloge za izmjenu svog spiska.³⁴

2. Nikolićev odgovor

15. Nikolić traži da se Zahtjev odbije. Konkretno, on tvrdi da Pretresno vijeće treba da odbije zahtjev tužilaštva da izmjeni spiskove svjedoka i dokaznih predmeta na osnovu pravila *65ter* i, shodno tome, odbaci zahtjev tužilaštva da se u spis uvrste svjedočenja četvorice preminulih svjedoka na osnovu pravila *92quater*. Alternativno, Nikolić traži da Pretresno

²⁹ *Ibid.*, par. 28, gdje se poziva na *Tužilac protiv Miroslava Deronjića*, predmet br. IT-02-61-S, Presuda o kazni, 30. mart 2004. godine, par. 35. *Vidi takođe* par. 28, 252 i 253 i Protivno mišljenje sudije Schomburga, par. 2, 12, 9(d), 15 i 16, koji se takođe bave Deronjićevom nepouzdanošću. *Ibid.*, par. 28.

³⁰ *Ibid.*, par. 30.

³¹ *Ibid.*, par. 38.

³² *Ibid.*, par. 38.

³³ *Ibid.*, par. 39.

³⁴ *Ibid.*, par. 41.

Prijevod

vijeće odbije zahtjev tužilaštva barem u odnosu na svjedočenje B-161 u vezi s njegovom navodom posjetom Komandi Zvorničke brigade jula 1995. godine.³⁵

16. Nikolić takođe traži odobrenje da prekorači ograničenje broja riječi.³⁶

17. Nikolić tvrdi da svjedočenje čije se uvrštavanje traži putem Zahtjeva ne ispunjavaju zahtjeve pravila 92*quater*.³⁷ Nikolić se koncentriše na predloženo svjedočenje B-161, ali se pridružuje tvrdnjama drugih optuženih protiveći se uvrštavanju predloženih svjedočenja sve četvorice preminulih svjedoka.³⁸

18. Nikolić tvrdi da nepravovremeno podnošenje Zahtjeva na neprihvatljiv način nanosi štetu odbrani i da samo iz tog razloga treba da bude odbijen.³⁹ Odobravanje zahtjeva tužilaštva da izmjeni svoje spiskove svjedoka i dokaznih predmeta na osnovu pravila 65*ter* u ovom trenutku bilo bi suprotno pravu optuženog da bude pravovremeno i detaljno informisan o prirodi i razlozima optužbi protiv njega iz člana 21(4)(a) Statuta, povrijedilo bi njegovo pravo da bude upoznat s dokazima koje treba da pobija u vrijeme pripreme izvođenja dokaza odbrane i prekršilo njegovo pravo da mu se sudi bez nepotrebnog odgađanja, kao što stoji u članu 21(4)(c) Statuta.⁴⁰

19. Nikolić u vezi sa svjedočenjem B-161 tvrdi sljedeće:

(a) da se odnosi s na djela i ponašanje optuženih,⁴¹

(b) da je vezano za događaj/ili pravno relevantnu činjenicu koji nisu navedeni u Optužnici – da je Nikolić lično učestvovao u pogubljenjima – što uvećava njegov nivo odgovornosti,⁴²

³⁵ Nikolićev odgovor, par. 1, 2, 34, 35, 139.

³⁶ *Ibid.*, par. 6.

³⁷ *Ibid.*, par. 3.

³⁸ *Ibid.*, par. 4. Nikolić tvrdi da prilikom primjene svog diskrecionog prava da uvrsti svjedočenja vezana za djela i ponašanje optuženih na osnovu pravila 92*quater*, Pretresno vijeće mora uzeti u obzir zahtjeve iznete u pravilu 92*quater* i 89, kao i "okolnosti konkretnog predmeta". *Ibid.*, par. 41, 42, gdje se poziva na *Tužilac protiv Galića*, predmet br. IT-98-29-AR73.2, "Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s pravilom 92*bis*(C), 7. juni 2002. godine, par. 13. *Vidi takođe, Ibid.*, par. 61-71.

³⁹ *Ibid.*, par. 10.

⁴⁰ *Ibid.*, par. 12-14. Nikolić tvrdi, između ostalog, da bi on, ukoliko se uvrsti bilo šta od iskaza B-161, trebalo da ponovo pozove 11 svjedoka tužilaštva i da mu se odobri dodatno vrijeme da pripremi izvođenje dokaza odbrane. *Ibid.*, par. 15-16, 136-137.

⁴¹ *Ibid.*, par. 74.

Prijevod

(c) da [B-161] nije pouzdan kao svjedok pošto faktički nije unakrsno ispitan⁴³ i da nema drugih dokaza koji potkrepljuju njegovo svjedočenje⁴⁴ pošto zaštićeni svjedok koji ga potkrepljuje, a koji je svjedočio u ovom predmetu, navodno nema kredibilitet i njegovi dokazi nisu pouzdani,⁴⁵ te da, u svakom slučaju, njegov iskaz ne potkrepljuje predloženo svjedočenje B-161, već je u suprotnosti s njim;⁴⁶

(d) da ima malu, ili gotovo nikakvu relevantnost i dokaznu vrijednost;⁴⁷ i

(e) da, uzeto u obzir zajedno sa svim dokazima uvrštenim u spis, ne bi omogućilo Pretresnom vijeću da izvuče nikakve negativne zaključke van razumne sumnje.⁴⁸

20. On takođe tvrdi da čak ukoliko Pretresno vijeće i zaključi da svjedočenje B-161 ima određenu dokaznu vrijednost, potreba za pravičnim suđenjem ima znatnu prevagu nad takvom dokaznom vrijednošću.⁴⁹

3. Borovčaninov odgovor

21. Borovčanin se protivi uvrštavanju Deronjićevog svjedočenja. Borovčanin tvrdi da je branilac na suđenju u predmetu *Blagojević i Jokić*, tokom unakrsnog ispitivanja Deronjića, bio otvoreno neprijateljski raspoložen prema Borovčaninu i da nije valjano ispitao pouzdanost potencijalno inkriminirajuće izjave protiv njega.⁵⁰ Borovčanin tvrdi da transkripti suđenja u predmetu *Blagojević i Jokić* nisu dovoljno kumulativni u odnosu na druge dokaze, ili interno konsistentni, da bi opravdali uvrštavanje.⁵¹ On smatra da Pretresno vijeće ne bi trebalo da,

⁴² *Ibid.*, par. 18. Tvrdi se da ovaj navod nije potkrijepljen već je zapravo u suprotnosti sa svjedočenjima koja je do danas čulo Pretresno vijeće. *Ibid.*, par. 18-20.

⁴³ *Ibid.*, par. 76-88. Nikolić tvrdi, između ostalog, da je unakrsno ispitivanje vodio optuženi Milošević koji je vodio sopstvenu odbranu; da se pri postavljanju tih pitanja, Milošević evidentno nije rukovodio interesima Nikolića; da Milošević nije postavio nijedno pitanje [B-161] u vezi s navodnim događajima u Zvorniku iz jula 1995. godine; a jedan broj pitanja koje mogao i trebao da postavi kako bi se na odgovarajući način provjerio i osporio njegov iskaz. *Ibid.*, par. 79, 82-85. *Vidi takođe* Dodatak 2 Nikolićevog odgovora.

⁴⁴ *Ibid.*, par. 89.

⁴⁵ *Ibid.*, par. 91-95.

⁴⁶ *Ibid.*, par. 98.

⁴⁷ Nikolić nadalje tvrdi da je dokazna vrijednost svjedočenja B-161 pod utjecajem činjenice da je svjedok bio "mračna ličnost", koja je bila uključena u kriminalne radnje. Nikolićev odgovor, par 113-123. Takođe, Nikolić daje primjere nedostatka kredibiliteta B-161 i kontradikcije između svjedočenja B-161 i svjedočenja jednog zaštićenog svjedoka u ovom predmetu. *Ibid.*, par. 124-133.

⁴⁸ *Ibid.*, par. 33.

⁴⁹ *Ibid.*, par. 136-138.

⁵⁰ Borovčaninov odgovor, par. 8-14.

⁵¹ *Ibid.*, par. 23-27.

Prijevod

proprio motu, razdvaja dijelove izjava koje su ocijenjene kao prihvatljive od onih dijelova materijala koje to nisu.⁵²

22. Borovčanin takođe smatra da, ukoliko tužilaštvo traži da se Deronjićevo svjedočenje u predmetima *Milošević, Nikolić i Krstić* uvrsti u spis u ovom predmetu, svaki od tih transkripta mora za sebe zadovoljiti zahtjeve pravila 92*quater*. On tvrdi da je Zahtjev "očigledan pokušaj da se ti zahtjevi zaobiđu i proceduralno nije valjan".⁵³

23. U vezi s dokaznim predmetima i s njima povezanim materijalima navedenim u predmetu *Blagojević i Jokić* koji se odnose na svjedočenje Deronjića, Borovčanin tvrdi da, ukoliko Pretresno vijeće utvrdi da je bilo koji dio transkripta iz predmeta *Blagojević i Jokić* prihvatljiv na osnovu pravila 92*quater*, onda treba uvrstiti samo ona dokumenta koje je naveo i objasnio svjedok. Ukoliko Pretresno vijeće odobri uvrštavanje dokaznih predmeta koji su korišteni za diskreditovanje, onda treba uvrstiti samo te konkretne izvode, a i tada, ne kao dokaz njihovog sadržaja.⁵⁴

4. Gverin odgovor

24. Gvero se suprotstavlja Zahtjevu oslanjajući se na "uopštenost pravnih argumenata" sadržanih u odgovorima koje su podnijeli drugi optuženi.⁵⁵

C. Replika

25. Tužilaštvo je 28. februara 2008. godine podnijelo zahtjev kojim traži odobrenje da podnese repliku na odgovore Borovčanina, Beare, Miletića i Nikolića i 3. marta 2008. godine Zahtjev za odobrenje da podnese odgovor (u daljnjem tekstu: Zahtjev za odobrenje za

⁵² *Ibid.*, par. 28-29.

⁵³ *Ibid.*, par. 22.

⁵⁴ *Ibid.*, par. 30.

⁵⁵ Gverin odgovor, par. 1-2.

Prijevod

podnošenje replike).⁵⁶ Tužilaštvo je 3. marta 2008. godine podnijelo svoju repliku (u daljnjem tekstu: Replika).⁵⁷ Tužilaštvo takođe traži odobrenje da prekorači ograničenje broja stranica.⁵⁸

26. Pretresno vijeće je uzelo u obzir sve argumente uključene u Repliku.

D. Nikolićeva protivreplika

27. Nikolić je 10. marta 2008. godine podnio povjerljivi zahtjev kojim traži odobrenje da podnese protivrepliku koju je i priložio (u daljnjem tekstu: Nikolićeva protivreplika).⁵⁹

II. PRIMJENLJIVO PRAVO

A. Pravilo 92quater

28. Pravilom 92quater određuju se uslovi za uvrštenje dokaza osoba koje nisu dostupne i predviđa:

(A) Svjedočenje u obliku pismene izjave ili transkripta koje je dala osoba koja je u međuvremenu umrla, ili osoba kojoj se više ne može uz razumnu revnost ući u trag, ili osoba koja zbog tjelesnog ili duševnog stanja ne može svjedočiti usmeno, može se prihvatiti bez obzira na to da li je ta pismena izjava u obliku utvrđenom pravilom 92bis, ako pretresno vijeće:

- (i) se primjenom gornjih kriterijuma uvjeri da ta osoba nije na raspolaganju; i
- (ii) na osnovu okolnosti u kojima je izjava data i zabilježena zaključi da je to svjedočenje pouzdano.

(B) Ukoliko se svjedočenjem dokazuju djela i ponašanje optuženog za koje se on tereti u optužnici, to može biti jedan od faktora za neprihvatanje takvog svjedočenja ili tog njegovog dijela.

⁵⁶ "Zahtjev tužilaštva kojim se traži odobrenje za podnošenje replike na odgovore Borovčanina, Beare, Miletića i Nikolića na Zahtjev tužilaštva na osnovu pravila 92quater" i "Zahtjev za odobrenje za podnošenje [Replike] od 3. marta 2008. godine", povjerljivo, 28. februar 2008. godine (u daljnjem tekstu: Zahtjev za odobrenje za podnošenje replike).

⁵⁷ "Objedinjena replika tužilaštva na odgovore odbrane na Zahtjev tužilaštva da se u spis uvrste svjedočenja [B-161], Bojanovića Marića i Deronjića na osnovu pravila 92quater", povjerljivo, 3. mart 2008. godine (u daljnjem tekstu: Replika).

⁵⁸ Replika, par. 2. Tužilaštvo smatra da je "u interesu pravde da se tužilaštvu odobri da se pozabavi [argumentima optuženih] što detaljnije i što adekvatnije s ciljem da pomogne Pretresnom vijeću u donošenju pravične i pravedne odluke". *Ibid.*

⁵⁹ "Zahtjev u ime Drage Nikolića kojim se traži odobrenje za podnošenje protivreplike na Objedinjenu repliku tužilaštva na odgovore odbrane na Zahtjev tužilaštva da se u spis uvrsti svjedočenje [B-161], Bojanovića Marića i Deronjića na osnovu pravila 92quater, povjerljivo, 10. mart 2008. godine (u daljnjem tekstu: Nikolićeva protivreplika).

Prijevod

29. Stoga, pravilo 92*quater* zahtjeva da kumulativno budu ispunjena dva uslova, da osoba za čiju se pismenu izjavu ili transkript uvrštavanje traži ne bude dostupna i da svjedočenje koje je u njima sadržano bude pouzdano.⁶⁰

30. Pretresno vijeće takođe mora obezbijediti da budu zadovoljeni opšti uslovi za prihvatljivost dokaza predviđeni pravilom 89 i da su ponuđeni dokazi relevantni i imaju dokaznu vrijednost, kako je predviđeno pravilom 89(C). Pretresno vijeće takođe mora uzeti u obzir da li potreba da se osigura pravično suđenje uveliko nadmašuje dokaznu vrijednost dokaza na osnovu pravila 89(D) i da oni time ne nanose neprimjerenu štetu.⁶¹

31. Pretresno vijeće je slijedeće faktore navelo kao relevantne za procjenu pouzdanosti svjedočenja koja bi trebalo uvrstiti na osnovu pravila 92*quater*: (a) okolnosti pod kojima je izjava data i zabilježena, uključujući i to (i) da li je izjava data pod zakletvom; (ii) da li je svjedok potpisao izjavu uz priloženu deklaraciju da je izjava istinita po njegovom najboljem znaju i sjećanju; (iii) da li je izjava zabilježena uz pomoć prevodioca koji je odgovarajuće kvalifikovan i ovlašten od strane Sekretarijata Međunarodnog suda; (b) da li je izjava bila predmet unakrsnog ispitivanja; (c) da li se izjava, posebno izjava koja nije data pod zakletvom i povodom koje nije bilo unakrsnog ispitivanja, odnosi na događaje za koje postoje drugi dokazi; i (d) drugi faktori, kao što je nedostatak izrazitih ili očiglednih nedosljednosti u izjavama.⁶²

⁶⁰ Vidi, na primjer, *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, "Odluka po zahtjevu tužilaštva da se na osnovu pravila 92*bis* i 92*quater* Pravilnika u spis uvrsti transkript svjedočenja", 2. novembar 2006. godine (Odluka u predmetu *Prlić*), par. 8; *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, "Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza u skladu s pravilom 92*quater*", 16. februar 2007. godine (u daljnjem tekstu: Odluka u predmetu *Milutinović i drugi*), par. 4; *Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-PT, "Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92*quater*", 9. juli 2007. godine (u daljnjem tekstu: Odluka u predmetu *Delić*), str. 4.

⁶¹ *Milutinović i drugi*, Odluka od 16. februara 2007. godine, par. 4, 6, gdje se poziva, između ostalog, na *Tužilac protiv Galića*, predmet br. IT-98-29-T, "Odluka po drugom zahtjevu tužilaštva za uvrštavanje u dokazni materijal pismene izjave preminulog svjedoka Bajrama Šopija u skladu s pravilom 92*bis*(C)", 18. april 2002. godine (u daljnjem tekstu: Odluka u predmetu *Galić*), str. 3. *Vidi takođe*, na primjer, Odluka u predmetu *Delić*, str. 4.

⁶² *Milutinović i drugi*, Odluka, par. 7, gdje se poziva, između ostalog, na *Tužilac protiv Aleksovskog*, predmet br. IT-95-14-1-AR73, "Odluka po žalbi tužitelja u vezi s prihvatljivošću dokaza", 16. februar 1999. godine; *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-AR73.5, "Odluka po žalbi u vezi s izjavom preminulog svjedoka", 21. juli 2000. godine (u daljnjem tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Kordić i Čerkez*), par. 27; Odluka u predmetu *Galić*, str. 3-4. *Vidi takođe*, na primjer, Odluka u predmetu *Delić*, str.4.

Prijevod

32. Pretresno vijeće takođe napominje da pravilo 92^{quater}(B) posebno predviđa da, ukoliko se svjedočenjem dokazuju djela i ponašanje optuženog, to može biti faktor protiv uvrštavanja takvih svjedočenja ili nekog njihovog dijela. Ta odredba ukazuje na potrebu pažljivog razmatranja pitanja da li se svjedočenjem dokazuju djela i ponašanje optuženih, ali takođe predviđa uvrštavanje izjava preminulih osoba koje sadrže takve dokaze.

33. Pretresno vijeće ima u vidu da "dokazni predmeti koji su priloženi uz transkripte čine neodvojivi i nezamjenjivi dio iskaza i mogu se prihvatiti".⁶³

B. Izmjene i dopune spiskova svjedoka i dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter

34. Pravilo 73bis (F) predviđa da: "[p]oslije početka suđenja, tužilac može podnijeti zahtjev za izmjenu odluke [...] o broju svjedoka koji se mogu pozvati [...] Pretresno vijeće može odobriti zahtjev tužioca ako se uvjerilo da je on u interesu pravde".

35. Pretresno vijeće je ranije zauzelo stav da prilikom korištenja svog diskrecionog prava na osnovu pravila 73bis (F), ono treba da uspostavi ravnotežu između obaveze tužilaštva da izvede dostupne dokaze kako bi dokazalo svoju tezu s pravom optuženog na odgovarajuće vrijeme i uslove za pripremu odbrane, kao i na to da mu se sudi bez nepotrebnog odlaganja. Prilikom uspostavljanja ravnoteže između ta dva suprotna interesa u ovoj fazi postupka, Pretresno vijeće treba prvenstveno da razmotri da li će prava optuženog biti adekvatno zaštićena ukoliko se svjedoci i/ili dokazni predmeti dodaju spisku svjedoka i/ili spisku dokaznih predmeta.⁶⁴

36. Pretresno vijeće takođe može uzeti u obzir dodatne kriterije, uključujući i to da li su predloženi dokazi *prima facie* relevantni i imaju dokaznu vrijednost za pitanja pokrenuta u optužnici, te da li je pokazan valjan razlog za izmjenu spiska svjedoka i/ili spiska dokaznih

⁶³ *Vidi*, naprimjer, Odluka u predmetu *Delić*, str. 4, gdje se poziva na *Tužilac protiv Naletilića i Martinovića*, predmet br. IT-98-34-T, "Odluka po najavi tužioca o namjeri da se ponude transkripti u skladu s pravilom 92bis(D)", 9. juli 2001. godine, par. 8.

⁶⁴ *Vidi*, na primjer, "Odluka po zahtjevima tužioca za odobrenje da izmjeni spisak svjedoka na osnovu pravila 65ter i spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter", povjerljivo, 6. decembar 2006. godine (u daljnjem tekstu: Odluka od 6. decembra 2006.), str. 6 (fusnote izosatavljene); "Odluka po zahtjevu tužilaštva za odobrenje da izmjeni spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter s devet dokaznih predmeta", povjerljivo, 29. august 2007. godine, str. 2.

Prijevod

predmeta, uzimajući u obzir takve elemente kao što su kompleksnost predmeta i istrage koje su u toku.⁶⁵

III. DISKUSIJA

37. Kao preliminarno pitanje, Pretresno vijeće napominje da "Uputstvo o dužini podnesaka i zahtjeva" predviđa da zahtjevi, odgovori i replike ne smiju da budu duži od 3.000 riječi. Strana u postupku mora unaprijed da traži odobrenje od sudskog vijeća da prekorači ograničenje broja stranica iz ovog Uputstva i mora da pruži "obrazloženje o izuzetnim okolnostima koje nalažu prekoračenje dužine podneska."⁶⁶ Zahtjev, odgovori i Replika znatno premašuju predviđeno ograničenje.⁶⁷ Pretresno vijeće odobrava zahtjeve strana u postupku da prekorače ograničenje broja riječi zato što se konkretni podnesci bave jednim važnim pitanjem. Pretresno vijeće međutim, stranama ponovo ukazuje na važnost pridržavanja ograničenja broja riječi, kao i postupka predviđenim "Uputstvom o dužini podnesaka zahtjeva".

A. Izmjene spiskova svjedoka i dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter

38. Pretresno vijeće ima u vidu da je tužilaštvo moglo, a i trebalo, da Zahtjev podnese ranije i da, nažalost, to nije učinilo. Međutim, Pretresno vijeće uzima u obzir da su dotična četvorica svjedoka bila na povjerljivom Provizornom spisku svjedoka tužilaštva od 16. decembra 2005. godine i da su svi osim svjedoka B-161 bili na Spisku svjedoka tužilaštva na osnovu pravila 65ter podnijetog 28. aprila 2006. godine. B-161 je uklonjen jer je preminuo prije podnošenja spiska. U periodu između 18. aprila i 11. jula 2007. godine, optuženi su upoznati s namjerom tužilaštva da podnese zahtjev na osnovu pravila 92quater kojim će tražiti da se ranija svjedočenja Marića,⁶⁸ B-161,⁶⁹ Bojanovića⁷⁰ i Deronjića uvrste u spis.⁷¹ Pretresno vijeće je stoga uvjeren da su optuženi znali za mogućnost uvođenja ovih dokaza dosta dugo i da su stoga bili adekvatno obavješteni u vezi s predloženim dokazima. Pored toga, u vezi s

⁶⁵ *Vidi*, na primjer, Odluka od 6. decembra 2006. godine, str. 7 (fusnote izostavljene). Dodatni kriteriji su navedeni u fusnoti 41 prethodno spomenute Odluke.

⁶⁶ "Uputstvo o dužini podnesaka i zahtjeva", 16. septembar 2005. godine, Odjeljak (C) 5, IT/184 Rev.2, par. 5, 7.

⁶⁷ Zahtjev broji 6.021 riječi, Nikolićev odgovor broji 9.819 riječi, Odgovor Beare i Miletića broji 6.719 riječi, a Replika broji 12.208 riječi.

⁶⁸ *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88, T.10210 (18. april 2007.).

⁶⁹ *Ibid.*, T. 11504-11505 (djelimično zatvorena sjednica) (15. maj 2007.).

⁷⁰ *Ibid.*, T. 12837 (19. juni 2007.).

⁷¹ *Ibid.*, T. 13716 – 13717 (11. juli 2007.).

Prijevod

mogućom štetom izazvanom kasnim podnošenjem Zahtjeva, optuženi će imati priliku da ospore dokaze tokom izvođenja dokaza odbrane pozivanjem na druge dokaze. Nadalje, ukoliko je potrebno i ukoliko pokažu valjane razloge, imaće priliku da ponovo pozovu svjedoke tužilaštva za daljnje unakrsno ispitivanje.

B. Pravilo 92quater

39. Razmatrajući meritum, Pretresno vijeće je uvjereni da su četvorica preminulih svjedoka nedostupne osobe u smislu pravila 92quater.

40. Kao opštu napomenu u odnosu na pouzdanost predloženih dokaza, Pretresno vijeće napominje da su prethodna svjedočenja četiri preminula svjedoka data tokom prethodnih suđenja pred ovim Međunarodnim sudom. Svjedoci su ispitani, unakrsno ispitani i dodatno ispitani, nakon što su dali svečanu izjavu.

41. Pretresno vijeće će razmotriti indicije pouzdanosti u odnosu na svjedočenje svakog od ova četiri svjedoka. U tom smislu, Pretresno vijeće prvo napominje da će razni faktori pouzdanosti biti skupa razmotreni kada se bude utvrđivala konačna pouzdanost neke izjave. Odsustvo jednog ili više ovih faktora ne vodi automatski isključenju datog svjedočenja, pošto ono može biti kompenzirano postojanjem drugih faktora. Pretresno vijeće podvlači da će, tamo gdje takvi dokazi budu prihvaćeni, odsustvo jedne ili više indicija pouzdanosti biti uzeto u obzir kada se tom svjedočenju bude pripisivala konačna težina.⁷²

42. Prethodno svjedočenje svakog od ove četvorice svjedoka uključuje dokaze koji se odnose na djela i ponašanja nekih od optuženih u ovom predmetu, konkretno, na Nikolića, Pandurevića, Bearu i Borovčanina. U skladu s pravilom 92quater (B), Pretresno vijeće smatra da taj faktor ne ide u prilog uvrštavanju. Konačna odluka o tome da li će ti dokazi biti uvršteni i pored tog faktora donijet će se na osnovu procjene svih faktora u cjelini.

⁷² Vidi takođe, između ostalog, *Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-PT, "Odluka po zahtjevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92quater", 9. juli 2007. godine (u daljnjem tekstu: Odluka u predmetu *Delić*), str. 5, i Odluka u predmetu *Milutinović*, par. 8-12. *Ibid.*, par. 5-8.

Prijevod

C. Bojanović

43. Bojanović, koji je bio na različitim položajima u Zvorničkoj brigadi između 1992. i 1995. godine, svjedočio je u predmetu *Blagojević i Jokić*, 8. i 9. jula 2004. godine.⁷³ Njegovo svjedočenje, između ostalog, bavi se organizacijom i strukturom Zvorničke brigade 1995. godine, ulogom komandanta i organa za bezbjednost, kao i zadacima, dužnostima i odgovornostima dežurnog operativnog oficira. Bojanović je takođe svjedočio o Pandurevićevom odlasku iz Srebrenice početkom jula, događajima nakon pada Srebrenice 11. jula 1995. godine, Pandurevićevom povratku u Zvornik 15. jula i o tome kako je Pandurević diktirao i parafirao Privremeni borbeni izvještaj od 15. jula 1995. godine.⁷⁴

44. Pretresno vijeće ima u vidu da je Bojanovićevo svjedočenje dato pod zakletvom i da je svjedok unakrsno ispitan. Taj iskaz u velikoj mjeri potkrijepljuju drugi svjedoci tužilaštva, kao što su PW-168, Mihajlo Galić, Miodrag Dragutinović i Richard Butler. Pretresno vijeće je uvjereno time da je to svjedočenje pouzdano u svrhu prihvatljivosti na osnovu pravila *92quater*.

45. Mada se Bojanovićevo svjedočenje odnosi na dokazivanje djela i ponašanja optuženih Pandurevića i Nikolića, Pretresno vijeće je uvjereno da je njegovo svjedočenje, uključujući dokazne predmete, prihvatljivo na osnovu pravila *92quater*. Pretresno vijeće je uzelo u obzir kumulativnu prirodu dokaza, potkrepu od strane drugih svjedoka i činjenicu da je svjedočenje dobijeno uz zaštitne mehanizme iz prethodnog sudskog postupka, te da je bilo predmet unakrsnog ispitivanja.

46. Pored toga, predhodno Bojanovićevo svjedočenje takođe je u skladu sa zahtjevima iz u pravila 89 pošto se odnosi na ovaj predmet i ima dokaznu vrijednost, a njegovo uvrštavanje u spis ne utiče na pravičnost postupka.

⁷³ *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, predmet br. IT-02-60-T, BT. 11668-11751 (8. juli 2004.) BT. 11752-11775 (9. juli 2004.).

⁷⁴ On je takođe svjedočio u vezi s onim što je zabilježio u bilježnici dežurnog oficira 23. jula 1995. godine, kada je upisao: "U Skelanima su dvojica ranjenih Turaka (posjekli su se na staklo). Rekao sam im da ih ubiju pošto Bratunac ne želi da ih preuzme". *Ibid.*, BT. 11760 (9. juli 2004.). Bojanović je svjedočio da je bio prisutan kada je stigao telegram iz Glavnog štaba jula 1995. godine u kojem se Nikolić bio žalio na mješanje komandanta u njihove poslove i rekao da bezbjednosni organ treba da izgadi njihove odnose i nastavi s dužnostima i zadacima bez većeg angažovanja od strane komandanta. *Ibid.* BT. 11683 (8. juli 2004.).

Prijevod

D. Marić

47. Marić, koji je jula 1995. godine imao čin kapetana i bio operativni oficir Zvorničke brigade, svjedočio je u predmetu *Blagojević i Jokić* 6-7. jula 2004. godine.⁷⁵ Njegovo svjedočenje se uglavnom koncentrisalo na strukturu brigade, prenošenje komande na Obrenovića kada je Pandurević otišao za Srebrenicu, operativni sektor i funkcije dežurnog operativnog oficira, kao i na dane nakon pada Srebrenice, uključujući Pandurevićev povratak u Zvornik 15. jula.

48. Pretresno vijeće ima u vidu da je Marić svjedočio pod zakletvom i da je bio unakrsno ispitan. Nadalje, postoje potkrepljujući dokazi za veći dio njegovog svjedočenja koji potiču od svjedoka kao što su PW-168, Mihajlo Galić, Miodrag Dragutinović i Richard Butler. Uzimajući u obzir te i druge relevantne činjenice, Pretresno vijeće je stoga uvjerenom da je to svjedočenje pouzdano u svrhu prihvatljivosti na osnovu pravila *92quater*. Konačno, mada sadrži dokaze koji se odnose na djela i ponašanje optuženog Pandurevića, Pretresno vijeće se uvjerilo da to svjedočenje treba da bude uvršteno. Dolazeći do ovog zaključka, Pretresno vijeće je posebno uzelo u obzir kumulativnu prirodu dokaza, potkrepu od strane drugih svjedoka i činjenicu da je svjedočenje dobijeno uz zaštitne mehanizme iz prethodnog sudskog postupka, te da je bilo predmet unakrsnog ispitivanja. Takođe treba imati u vidu da se Pandurević nije protivio uvrštavanju tih dokaza. Uzimajući u obzir sve te faktore, Pretresno vijeće se uvjerilo da Marićevo svjedočenje, uključujući priložene dokazne predmete uz transkripte može biti uvršteno u spis na osnovu pravila *92quater*.

49. Nadalje, zahtjevi iz pravila 89 (C) i (D) takođe su ispunjeni, imajući u vidu prirodu Marićevog svjedočenja.

Prijevod

E. B-161

50. Svjedok B-161 svjedočio je u predmetu *Milošević* 22. i 23. maja i 2. jula 2003. godine.⁷⁶ Relevantni dio svjedočenja B-161 odnosi se na događaje na mjestu zločina i na jedan događaj koji se odnosi na djela i ponašanje dvojice optuženih, Nikolića i Beare.

51. U vezi s pouzdanošću svjedočenja B-161, koju osporavaju Nikolić, Beara i Miletić, Pretresno vijeće ima u vidu da je svjedok svjedočio pod zakletvom. Njegov prikaz relevantnih događaja bio je podvrgnut unakrsnom ispitivanju, a njegov kredibilitet je generalno ispitan i procjenjen, dok su dotični prigovori zvanično zabilježeni. U svakom slučaju, Pretresno vijeće napominje da to da li je unakrsnim ispitivanjem u potpunosti i efikasno procijenjena svjedokova verzija jest pitanje koje se odnosi na težinu koju treba pripisati dokazima a ne na to da li su oni prihvatljivi.

52. Optuženi takođe tvrde da svjedočenja B-161 nisu potkrijepljena. Pretresno vijeće prvo podvlači da je, kao što je prethodno navedeno, potkrijepljenost je jednostavno faktor koji treba uzeti u obzir kada je u pitanju pouzdanost dokaza, a ne uslov za određivanje prihvatljivosti na osnovu pravila *92quater*. Stoga, nedostatak potkrijepljenosti automatski ne isključuje prihvatanje dokaza ukoliko se Pretresno vijeće uvjerilo da su zahtjevi za prihvatanje, kako ih propisuje pravilo *92quater* i 89 ispunjeni. U ovom slučaju, Pretresno vijeće je svjesno činjenice da svi dijelovi svjedočenja B-161 nisu potkrijepljeni. Ovo posebno važi za to što je jedino on prepričao sadržaj navodnog razgovora koji naročito inkriminiše jednog od optuženih. Međutim, postoje potkrepljujući dokazi koji ukazuju na to da je do navodnog razgovora došlo, kao i u odnosu na okolnosti vezane za njega.⁷⁷ Nadalje, drugi dijelovi svjedočenja su potkrijepljeni, na primjer, iskazima svjedoka koji su svjedočili o pritvaranju zarobljenika u školi u Ročeviću.⁷⁸ Svi ti potkrepljujući dokazi bili su osporavani putem unakrsnog ispitivanja.

⁷⁵ *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, predmet br. IT-02-60-T, BT. 11542-11572 (6. juli 2004.); BT. 11573-11667 (7. juli 2004.).

⁷⁶ *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, MT. 21002-21104 (djelimično zatvorena sjednica u dijelovima) (22. maj 2003.); MT.23619-23683 (zatvorena sjednica) (2. juli 2003.); DP. P00450, Separator 1, "List s pseudonimom svjedoka i rezime osnovnih podataka o svjedoku i *Curriculum vitae*", str. 1.

⁷⁷ Potkrepljujući iskaz dao je zaštićeni svjedok u ovom predmetu, na šta je ukazano u povjerljivim podnescima strana.

⁷⁸ *Vidi*, na primjer, Milorad Birčaković, Srećko Aćimović, PW-165, PW-142, PW-143.

Prijevod

Pretnesno vijeće uzelo je u obzir sve te faktore kada je davalo svoju procjenu stepena potkrijepljenosti svjedočenja ovog svjedoka.

53. Razmotrivši sve gorenavedene faktore, Pretresno vijeće se uvjerilo da je svjedočenje B-161 dovoljno pouzdano u svrhu prihvatljivosti na osnovu pravila *92quater*.

54. Pretresno vijeće se takođe uvjerilo da je ponuđeno svjedočenje B-161 relevantno za ovaj predmet, mada ne u cijelosti, i da ima dokaznu vrijednost.

55. Pretresno vijeće takođe napominje da, suprotno Nikolićevoj tvrdnji, relevantni dio svjedočenja B-161 koji se odnosi na navodni razgovor ne proširuje optužbe protiv Nikolića, već spada u okvire navoda protiv njega iznetih u Optužnici.

56. Navodi koje Nikolić iznosi u vezi s navodnim karakterom svjedoka B-161 i podaci o njemu za koje tvrdi da podrivaju kredibilitet pitanja su koja treba razmotriti prilikom procjenjivanja težine koja će se pripisati tom svjedočenju.

57. Konačno, Pretresno vijeće je uzelo u obzir da se svjedočenje B-161 odnosi na dokazivanje djela i ponašanja optuženih. Međutim, pošto ga je razmotrilo u kombinaciji sa svim drugim faktorima koji se tiču tog svjedočenja kako je gore izneseno, Pretresno vijeće se uvjerilo da se svjedočenje B-161, uključujući dokazne predmete uz transkripte, može uvrstiti u spis na osnovu pravila *92quater*. Dolazeći do takvog zaključka, Pretresno vijeće je, između ostalog, uzelo u obzir da je svjedočenje dato u ranijem sudskom postupku, da je bilo predmet unakrsnog ispitivanja i da postoje potkrepljujući dokazi u odnosu na dijelove tog svjedočenja.

F. Deronjić

58. Deronjić, koji je 1995. godine bio predsjednik ogranka SDS za opštinu Bratunac, civilni komesar srpske opštine Srebrenica i predsjednik Ratnog predsjedništva opštine Srebrenica-Skelani,⁷⁹ svjedočio je na suđenju u predmetu *Blagojević i Jokić*, 19.-22. januara 2004. godine.⁸⁰ Deronjićevo svjedočenje sadrži dokaze koji se odnose na djela i ponašanje optuženih Pandurevića, Borovčanina i Beare, uključujući i to gdje su se Pandurević i

⁷⁹ Miroslav Deronjić, BT. 6373 (21. januar 2004.); BT. 6136-6137 (19. januar 2004.); BT. 6138, 6143 (19. januar 2004.).

Prijevod

Borovčanin nalazili jula 1995. godine, te navodnu posjetu i razgovor Beare s Deronjićem u njegovoj kancelariji u Bratuncu, uveče 13. jula 1995. godine.

59. Pretresno vijeće ima u vidu da je Deronjić dao svečanu izjavu i da je unakrsno ispitan. Unakrsno ispitivanje se bavilo pitanjima relevantnim za odbranu u ovom postupku, konkretno, sastankom Deronjića i Beare 13. i 14. jula 1995. godine, kao i njegovim odnosom i komunikacijom s Borovčaninom.

60. Tvrdnje da je unakrsno ispitivanje vodio branilac s drugačijim interesima ili "neprijateljski raspoložen" prema optuženima mogu se uzeti u obzir prilikom procjenjivanja težine koju treba pripisati tom svjedočenju. Isti zaključak je primjenljiv na tvrdnju koja se odnosi na Deronjićeve pregovore s tužilaštvom o izjašnjavanju o krivici.

61. Optuženi Beara, Miletić, Borovčanin i Gvero tvrde da je Deronjićevo svjedočenje nekonzistentno i stoga neopouzđano. Pretresno vijeće prihvata da Deronjićevo svjedočenje sadrži jedan broj nekonzistentnosti, priznanja o prethodnim netačnim izjavama i da sadrži nepotkrijepljene tvrdnje. Tužilaštvo to i ne poriče. Pretresno vijeće ima u vidu da je Deronjić unakrsno ispitan tokom suđenja u predmetu *Blagojević i Jokić* i da je odgovorio na prigovore u pogledu istinitosti i pouzdanosti svog iskaza, kao i da transkript jasno odražava te prigovore i njegove odgovore. Nadalje, zaključci Pretresnog vijeća i Žalbenog vijeća u odnosu na kredibilitet i pouzdanost Deronjićevog svjedočenja jasno su evidentirani. U tim okolnostima, Pretresno vijeće se uvjerilo da su nekonzistentnosti u Deronjićevom svjedočenju relevantne za težinu koja će se tom svjedočenju pridati, ali da ne isključuju njegovo uvrštavanje.

62. Što se tiče potkrepljivanja, Pretresno vijeće ponavlja da je to faktor koji jednostavno treba uzeti u obzir kada se radi o pouzdanosti dokaza, ali ne i uslov za prihvatljivost na osnovu člana *92quater*. Pretresno vijeće konstatuje da postoje pokrepljujući dokazi za dio Deronjićevog svjedočenja, recimo u odnosu na sastanak u hotelu "Fontana" 12. jula⁸¹ i na to gdje su se nalazili neki od optuženih u ključnim periodima.⁸² Što se tiče konkretno optuženog Borovčanina, postoje potkrepljujući dokazi za veći dio Deronjićevog svjedočenja o njemu, na

⁸⁰ Miroslav Deronjić, BT. 6131-6207 (19. januar 2004.), BT. 6216-6300 (20. januar 2004.), BT. 6305-6392 (21. januar 2004.), BT. 6398-6510 (22. januar 2004.).

⁸¹ *Vidi*, na primjer, Pieter Boering, DP P02047 (u daljnjem tekstu: video sa suđenja za Srebrenicu).

Prijevod

primjer, u odnosu na prisustvo Borovčanina u Srebrenici i njegova navodna saznanja o događajima u skladištu u Kravici.⁸³ Ono što nije potkrijepljeno je njegov iskaz u vezi s detaljima sastanka i razgovora koji je imao s Bearom 13. jula. Međutim, postoje dokazi koji ukazuju na to da je Beara bio u Deronjićevoj kancelariji u Bratuncu uopšte tokom tih dana.⁸⁴ Pretresno vijeće je uzelo u obzir sve te faktore prilikom procjenjivanja stepena potkrijepljenosti Deronjićevog svjedočenja.

63. Razmotrivši sve te faktore, Pretresno vijeće se uvjerilo da Deronjićevo svjedočenje sadrži dovoljno indicija pouzdanosti u svrhu prihvatanja na osnovu pravila *92quater*.

64. Pretresno vijeće se takođe uvjerilo da je ovo svjedočenje relevantno za ovaj predmet i da ima dokaznu vrijednost. Mada se Deronjićevo svjedočenje tiče dokazivanja djela i ponašanja više optuženih, Pretresno vijeće se uvjerilo da, kada se razmotri u odnosu na sve faktore koji su prethodno navedeni, ono se može uvrstiti u spis na osnovu pravila *92quater*. Prilikom donošenja takvog zaključka, Pretresno vijeće je uzelo u obzir, između ostalog, višestruka i podrobna unakrsna ispitivanja, kao i to da je zapis njegovog svjedočenja i osporavanja istog u cijelosti dostupan, potkrepljujuće dokaze koji postoje u odnosu na veće dijelove njegovog svjedočenja i činjenicu da je svjedočenje dobijeno uz zaštitne mjere iz prethodnog sudskog postupka.

65. U vezi s dokaznim predmetima za koje tužilaštvo traži da se uvrste zajedno s Deronjićevim svjedočenjem datim u predmetu *Blagojević i Jokić*, Pretresno vijeće se slaže s Borovčaninom da su jedino prihvatljivo oni dokumenti koji su korišteni u objašnjeni od strane svjedoka u sudnici, u skladu s pravilom *92quater*. Pretresno vijeće posebno ima u vidu da su tokom Deronjićevog svjedočenja u predmetu *Blagojević i Jokić*, radi osporavanja njegovog kredibiliteta, korišteni dijelovi njegovih prethodnih izjava i transkripata u predmetima *Milošević, Nikolić i Krstić*. Međutim, to ne znači da svaki od tih prethodnih transkripata i izjava u ovom postupku treba u cijelosti uvrstiti u spis na osnovu pravila *92quater*. Kako to iznosi Borovčanin, da bi se to uzelo u obzir, svaka od tih izjava i transkripata trebali bi da bude

⁸² *Vidi*, na primjer, PW-160, Zoran Petrović (u odnosu na Borovčanina) i Miodrag Dragutinović (u odnosu na Pandurevića).

⁸³ *Vidi*, na primjer, Zoran Petrović, DP. P02054 (video Zorana Petrovića), PW-161, DP. P02852, P02853 (Izjava Borovčanina).

⁸⁴ *Vidi*, na primjer, PW-161, Zlatan Čelanović.

Prijevod

individualno podnesena na osnovu pravila 92*quater*. Stoga Pretresno vijeće zaključuje da će se uvrstiti samo oni dijelovi Deronjićevih prethodnih izjava i transkripata na koje je konkretno bilo pozivanja tokom suđenja. Time će se obuhvatiti svi dijelovi koji su pročitani u zapisnik, koji će automatski postati dio spisa, kao i bilo koji dio prethodnih Deronjićevih izjava i transkripata u predmetima *Milošević*, *Nikolić* i *Krstić* koji su korišteni u svrhu diskreditovanja, ali nisu pročitani *verbatim* i stoga se ne pojavljuju u transkriptu predmeta *Blagojević* i *Jokić*. Što se tiče ove druge kategorije izvadaka, oni će biti uvršteni, pod uslovom da ih tužilaštvo identifikuje i dostavi primjerak Pretresnom vijeću.

G. Zaključak

66. Iz gorenavedenih razloga, Pretresno vijeće zaključuje da su predočena svedočenja prihvatljiva na osnovu pravila 92*quater* i pravila 89. Pretresno vijeće ima u vidu da, kao što je to uvijek slučaj, odluku o prihvatljivosti treba razlikovati od utvrđivanja težine koju treba pripisati bilo kom dokazu. U ovom slučaju, kada bude procjenjivalo ove dokaze i odlučivalo o pridavanju težine transkriptima u skladu sa sudskom praksom Međunarodnog suda Pretresno vijeće će posebno imati na umu odsustvo mogućnosti unakrsnog ispitivanja tokom ovog suđenja.⁸⁵

IV. DISPOZITIV

Iz tih razloga, na osnovu pravila 89 i 92*quater*, Pretresno vijeće ovim djelimično **ODOBRAVA** Zahtjev i **NALAZE** kako slijedi:

- (1) tužilaštvu, Nikoliću, Beari i Miletiću se odobrava da prekorače ograničenje broja riječi u svom Zahtjevu, odgovorima i Replici;
- (2) tužilaštvu se odobrava da podnese repliku, a Nikoliću da podnese protivrepliku:

⁸⁵ Vidi *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. IT-98-29-AR73.2, "Odluka po interlokutornoj žalbi u vezi s pravilom 92*bis*(C)", 7. juni 2002. godine, fn. 34, pozivajući se na presude Evropskog suda za ljudska prava. Vidi takode, na primjer, *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, "Odluka po zahtevu optužbe za prihvatanje pismenih izjava u skladu s pravilom 92*bis*", 21. mart 2002. godine, par. 7, Odluka u predmetu Milutinović, par. 13; *Tužilac protiv Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.6, "Odluka po Žalbama na odluku da se transkript ispitivanja Jadranka Prlića uvrsti u spis", 23. novembar 2007. godine, posebno par. 50-61.

Prijevod

(3) Bojanovićevo svjedočenje, Marićevo svjedočenje, svjedočenje B-161 i Deronjićevo svjedočenje uvrstiće se u spis;

(4) Bojanovićevo dokazni predmeti, Marićevo dokazni predmeti i dokazni predmeti B-161 uvrstiće se u spis;

(5) Što se tiče Deronjićevih dokaznih predmeta;

(i) u spis će se uvrstiti samo oni dokumenti koje je koristio i objasnio svjedok na sudu, kao i oni dijelovi njegovih prethodnih izjava i transkripata u predmetima *Milošević, Nikolić i Krstić* koji su konkretno podneti na sudu;

(ii) tužilaštvo će identifikovati i dostaviti one dijelove transkripta iz predmeta *Milošević, Nikolić i Krstić* koji su korišteni u svrhu diskreditovanja, ali koji nisu pročitani *verbatim*, te se ne pojavljuju u transkriptima u predmetu *Blagojević i Jokić*

(6) tužilaštvu se odobrava da shodno tome izmjeni svoje spiskove svjedoka i dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter;

i UPUĆUJE sekretara da u ovom predmetu odredi pseudonim za svjedoka koji se u predmetu br. IT-02-54-T vodio kao B-161.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
Carmel Agius,
predsjedavajući sudija

Dana 21. aprila 2008. godine
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]